

Wrocław, 10-12 stycznia 2022 r.

dr hab. Robert Szmytkie
Zakład Geografii Społeczno-Ekonomicznej
Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego
Uniwersytet Wrocławski

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Moniki Cepil
pt. Morfogeneza i przemiany rozplanowania wsi józefińskich na obszarze dawnej Galicji**

promotor: prof. dr hab. Marek Sobczyński
promotor pomocniczy: dr Tomasz Figlus
Katedra Geografii Politycznej, Historycznej i Studiów Regionalnych,
Wydział Nauk Geograficznych, Uniwersytet Łódzki

Wprowadzenie

Recenzowana rozprawa doktorska mgr Moniki Cepil porusza zagadnienie morfogenezy i przemian morfologicznych wsi józefińskich na obszarze dawnej Galicji, dzięki czemu można ją uznać za klasyczne opracowanie z zakresu geografii historycznej i morfogenezy (czy szerzej morfologii) wsi. Dzięki temu dysertacja wpisuje się w szerszy dyskurs akademicki, dotyczący kształtowania się osadnictwa wiejskiego. Należy również nadmienić, że wspomniana tematyka jest współcześnie stosunkowo rzadko poruszana w badaniach geograficznych, mimo iż wiele zagadnień z tego zakresu nie jest należycie zbadanych i stanowi swoiste luki badawcze. Jednym z takich nierozwiązanych problemów badawczych jest kolonizacja józefińska na terenie dawnej Galicji. Praca mgr Moniki Cepil jest pierwszym, tak kompleksowym opracowaniem na gruncie geografii historycznej, dotyczącym wspomnianej formy osadnictwa.

Konstrukcja pracy

Recenzowana praca wraz ze spisami, trzema załącznikami i albumem zdjęć z lustracji terenowej liczy 336 stron maszynopisu (z czego 222 strony tekstu), w tym 7 tabel, 122 ryciny i 192 fotografie. Wykaz literatury cytowanej w pracy obejmuje 178 pozycji, z czego ok. 90% stanowią publikacje w języku polskim, a także 15 aktów prawnych i liczne materiały źródłowe. Bogata literatura przedmiotu wskazuje na dobre rozpoznanie tematyki przez Autorkę dysertacji. Na uwagę zasługuje w szczególności bardzo rzetelnie przeprowadzona kwerenda archiwalna i biblioteczna na terytorium Polski i Ukrainy, dzięki której Doktorantce udało się zgromadzić niezwykle bogaty materiał faktograficzny, a także przemyślane i dobrze zaplanowane badania terenowe.

Praca składa się ze wstępu oraz 7 rozdziałów zasadniczych. Wstęp jest niezwykle krótki i obejmuje jedynie uzasadnienie podjęcia się tematu. Rozdział 1 liczy 26 stron tekstu i obejmuje zagadnienia wstępne, w tym cele i hipotezy badawcze, wyjaśnienia terminologiczne, materiały źródłowe i metody badań oraz przegląd piśmiennictwa. Patrząc na istotność kwestii zawartych w rozdziale i rozmiary całej pracy, nie sposób oprzeć się wrażeniu, że jest zbyt krótki, a pewne wątki zostały omówione w nim zbyt pobieżnie.

Jako główny cel dysertacji przyjęto: *przeanalizowanie procesu kształtowania układów przestrzennych i przekształceń morfologicznych wsi józefińskich na obszarze dawnej Galicji* (str. 5). Realizacji celu głównego służyć mają cztery cele szczegółowe w brzmieniu:

- *zbadanie genezy i rozwoju osadnictwa józefińskiego w świetle uwarunkowań geograficzno-politycznych, czynników przyrodniczych i prawno-własnościowych oraz stosunków społeczno-kulturowych i gospodarczych;*
- *identyfikacja inicjalnych form rozplanowania siedlisk i rozlogów wiejskich oraz zagospodarowania przestrzennego wsi;*
- *przeanalizowanie rozwoju morfologicznego dawnych wsi józefińskich od poł. XIX w. do czasów współczesnych, ze szczególnym uwzględnieniem przemian po II wojnie światowej w kontekście ich przynależności politycznej;*
- *przeprowadzenie typologii morfologicznej i analiza rozkładu przestrzennego typów rozplanowania wsi.*

W tym miejscu należy nadmienić, że tak określone cele szczegółowe należycie uzupełniają cel główny pracy. Co więcej, treść pracy jest podporządkowana realizacji wspomnianych celów (rozdział 2 – celowi pierwszemu, rozdział 3 – celowi drugiemu, rozdziały 4 i 5 – celowi trzeciemu, a rozdział 6 – celowi czwartemu). Nieco więcej wątpliwości budzą z kolei hipotezy badawcze, które zostały sformułowane w brzmieniu (str. 5):

- *Podczas procesu kolonizacji józefińskiej powstały nowe, niestosowane wcześniej na obszarze Galicji układy przestrzenne wsi.*
- *Rozplanowanie dawnych wsi józefińskich pozostaje współcześnie czytelne, mimo długotrwałej transformacji morfologicznej, choć stopień zachowania historycznych form osadnictwa wykazuje zróżnicowanie przestrzenne zdeterminowane uwarunkowaniami polityczno-gospodarczymi.*

O ile weryfikacja drugiej z hipotez była możliwa dzięki wnioskowaniu przeprowadzonemu w pracy, tak pierwsza hipoteza wymagała przedstawienia typów morfogenetycznych wsi na obszarze badań, nawet na dość dużym poziomie ogólności, np. korzystając z prac H. Szulc. Wspomnianej analizie jednak próżno szukać w treści dysertacji. Niemniej jednak w podsumowaniu (str. 221) Autorka stwierdza, że *Na podstawie zebranego i przeanalizowanego materiału źródłowego i badań terenowych udało się dokonać pozytywnej weryfikacji obu z nich* (hipotez).

Materiały źródłowe i metody badań zostały opisane w rozdziale 1.3. W trakcie realizacji pracy Autorka posłużyła się metodami właściwymi dla geografii historycznej i morfologii osadnictwa, adekwatnie do tematu pracy, w tym: metodą selekcji i generalizacji morfologicznej wsi modelowych, metodą zapisu wstecznego, metodą historyczną, metodą monograficzną, analizą map, zdjęć lotniczych i ortofotomap, a także przeprowadziła szczegółową inwentaryzację terenową (na obszarze Polski i Ukrainy). Do zgromadzenia materiału źródłowego potrzebne było z kolei przeprowadzenie kwerend archiwalnych, bibliotecznych i urzędowych. W obecnej formie rozdział metodyczny ma charakter opisu poszczególnych metod. Co więcej, nie do końca jest jasne, na jakim etapie badań wymienione metody były stosowane. Wydaje się zatem, że dla usystematyzowania postępowania badawczego, opis metod badawczych warto byłoby uporządkować przy pomocy schematu.

Kluczowe dla rozważań omówionych w pracy wydają się rozdziały: 1.2. Wyjaśnienia terminologiczne oraz 1.4. Przegląd piśmiennictwa. Wspomniane rozdziały pozostawiają jednak

pewien niedosyt. Podrozdział teoretyczny jest stosunkowo krótki (liczy jedynie 5 stron tekstu). Wątki teoretyczne w nim zawarte są mocno uproszczone, brak jest tu rzetelnej dyskusji na temat stosowanych terminów. Autorka ograniczyła się do wyjaśnienia jedynie wybranych terminów, w tym: kolonizacji józefińskiej, wsi, morfogenezy i przemian morfologicznych, siedliska i rozłogu wsi, a także Galicji. Liczący raptem 13 linijek tekstu opis Galicji, wzbogacony mocno uproszczoną mapą, w żadnym stopniu nie wypełnia luki wynikającej z braku rozdziału poświęconego obszarowi badań, a zwłaszcza specyfiki wiejskiej sieci osadniczej na jego terenie. Jednym z przykładów zbyt ogólnego omówienia zagadnień teoretycznych wydaje się wyjaśnienie morfologii wsi, która jest *de facto* definicją morfologii miasta zaproponowaną przez M. Kotera. Takie ujęcie wydaje się niewłaściwe co najmniej z trzech powodów. Po pierwsze, w badaniach morfologicznych wieś (w odróżnieniu od miasta) traktowana jest jako osiedle o prostym układzie przestrzennym. Po drugie, Koter, obok morfologii *sensu stricte* (utożsamianej z rozplanowaniem jednostki osadniczej), wyróżnia morfologię *sensu largo* (obejmującą, obok wspomnianej morfologii *sensu stricte*, również fizjonomię i morfogenezę). Po trzecie, jak zauważa sama Autorka dysertacji, w przypadku morfologii wsi rozplanowanie rozłogu jest równie ważne jak układ przestrzenny wsi, podczas gdy w przypadku miast rozłogi odgrywają mniejsze znaczenie (choćby poprzez marginalne znaczenie rolnictwa), co znajduje odzwierciedlenie w definicji zaproponowanej przez Kotera.

Równie krótki jest też rozdział 1.4. zawierający przegląd piśmiennictwa (liczy bowiem jedynie 6 stron tekstu). W treści tego rozdziału skupiono się jedynie na ogólnym omówieniu publikacji dotyczących morfogenezy i przemian morfologicznych wsi, a także kolonizacji józefińskiej. Niestety, całkowicie pominięto omówienie publikacji na temat kolonizacji fryderycjańskiej w Prusach i kolonizacji austriackiej w Banacie. Jest to o tyle niezrozumiałe, że w co najmniej kilku miejscach dysertacji Autorka zwraca uwagę na fakt czerpania wzorców ze wspomnianych akcji kolonizacyjnych w trakcie kolonizacji józefińskiej na obszarze Galicji.

Bez wątpienia, najbardziej wartościową częścią pracy są rozdziały analityczno-opisowe (rozdziały 2-5) i syntezujące (rozdział 6). W rozdziale 2 przedstawiono uwarunkowania i przebieg rozwoju osadnictwa józefińskiego w Galicji, skupiając się na uwarunkowaniach geograficzno-politycznych, prawno-własnościowych i przyrodniczych procesów kolonizacji, a także stosunkach społeczno-kulturowych i gospodarczych. Dzięki temu możliwe było dokładne zrozumienie przesłanek i istoty akcji kolonizacyjnej. W rozdziale 3 omówiono natomiast inicjalne stadium rozplanowania i zagospodarowania przestrzennego wsi józefińskich, zwracając uwagę na formy siedlisk i rozłogów, a także elementy zagospodarowania i fizjonomię wsi. Siedliska wsi józefińskich zostały podzielone na układy: jednoosiowe (jednostronnie zabudowane, dwustronnie zabudowane i ulicowo-placowe) oraz wieloosiowe (ulicowe podwójne, krzyżowe, szachownicowe i koncentryczno-promieniste), z kolei w obrębie poszczególnych typów wyróżniono formy: regularne i nieregularne oraz otwarte i zamknięte pod względem komunikacyjnym. Na uwagę zasługuje w szczególności rzetelność i konsekwencja w opisie morfologii poszczególnych typów siedlisk. Należy jednak nadmienić, że użycie terminu „ulicówka jednostronnie zabudowana” może być w pewnym sensie dyskusyjne. Ulicówka zwyczajowo definiowana jest jako wieś jednodrożna o zwartej zabudowie po obu stronach drogi (por. Szulc, Tkocz, Kiełczewska-Zaleska, Szymańska, Zagożdżon). Opisanie w pracy wsi jednostronnie zabudowane nie są jednak typowymi rzędówkami, od których odróżniają się zwartą zabudową i niowym układem pól. Wydaje się, że rozwiązaniem tego problemu mogłoby być przeprowadzenie

we wstępnej części pracy szczegółowej dyskusji na temat układów morfologicznych siedlisk. W przypadku rozłogów analizowano kompleksy pól, zespoły pól i działki. Na uwagę, oprócz rzetelności samego opisu, zasługuje też próba usystematyzowania zidentyfikowanych układów na poszczególnych poziomach hierarchicznych. W analizie zagospodarowania skupiono się na elementach charakterystycznych dla wsi józefińskich, tzn. kościołach i cmentarzach, szkołach, studniach, karczmach, piekarniach i suszarniach. Całość opisu została wzbogacona licznymi rycinami i fotografiami, w tym planami katastralnymi zgromadzonymi w trakcie kwerendy archiwalnej.

Kolejne dwa rozdziały zawierają opis przemian układów morfologicznych wsi józefińskich od połowy XIX w. do 1945 r. (rozdział 4) i w okresie powojennym (rozdział 5). Zawarta w obu rozdziałach analiza stanowi znakomite kompendium wiedzy na temat przeobrażeń morfologicznych, jakim podlegały analizowane wsie. Jediną wątpliwość może budzić brak konsekwencji przy wyodrębnieniu podrozdziałów. W rozdziale 4 podrozdziały zostały wyróżnione w ujęciu chronologicznym (rozdział 4.1. objął okres do 1918 r., a rozdział 4.2. – okres międzywojenny), natomiast w rozdziale 5 podrozdziały zostały wyodrębnione z uwagi na różną przynależność polityczną poszczególnych obszarów (rozdział 5.1. objął wsie zlokalizowane na obszarze Polski, a rozdział 5.2. – wsie położone na terenie dzisiejszej Ukrainy). Taki podział ma co prawda swoje uzasadnienie (różnice w kształtowaniu się elementów sieci osadniczej po obu stronach granicy państwowej, w odróżnieniu od okresu wcześniejszego, w którym analizowane wsie miały tę samą przynależność polityczną). Jego zastosowanie spowodowało jednak, że nie uwzględniono kwestii różnic w przebiegu i specyfice procesów morfologicznych w okresach różniących się uwarunkowaniami politycznymi, społecznymi i gospodarczymi (okres socjalizmu/komunizmu i okres postsocjalistyczny/postkomunistyczny).

W odniesieniu do części analityczno-opisowej należy wspomnieć o jeszcze jednej kwestii. Przy nazwach wsi opisywanych w trakcie analizy należałoby za każdym razem podawać nazwę kamery (lub innej przynależności administracyjnej), co znacznie ułatwiłoby czytelnikowi identyfikację przestrzenną poszczególnych osad.

Pewnym podsumowaniem części analityczno-opisowej pracy jest rozdział 6 zatytułowany: *Typologia morfogenetyczna i rozkład przestrzenny typów rozplanowania wsi józefińskich w dawnej Galicji*, w którym zamieszczono: typologię siedlisk wsi józefińskich, formy kompozycyjne układów jednoosiowych wsi józefińskich, rozkład przestrzenny wyróżnionych typów rozplanowania, typologię rozłogów, typologię przekształceń morfologicznych i stopnia zachowania wsi józefińskich. W tym miejscu należy stwierdzić, że rozdział ten jest najbardziej wartościowym elementem całej pracy, który wnosi wiele nowych faktów do stanu rozpoznania wsi józefińskich czy dyskursu na temat przekształceń morfologicznych wsi w ogólności (typologia stopnia zachowania i przeobrażeń morfologicznych wsi józefińskich). Niemniej jednak, należy wspomnieć o kilku kwestiach budzących wątpliwość:

- Schemat 3 (str. 202) dotyczy pierwotnego rozplanowania wsi józefińskich (czego zabrakło w tytule ryciny), a zawarte w nim wydzielenia zostały następnie wymienione w tekście i to bez szczegółowego omówienia poszczególnych form.
- Bardzo wartościowy pod względem poznawczym jest schemat prezentujący formy kompozycyjne układów jednoosiowych, tym bardziej nie jest jasne, dlaczego nie zaproponowano schematu dotyczącego form kompozycyjnych układów wieloosiowych.

- W typologii przekształceń morfologicznych do jednej kategorii włączono: przekształcenia ulicówek jednostronnie zabudowanych w układy ulicówek dwustronnie zabudowanych oraz całkowity zanik nawsia we wsiach ulicowo-placowych, mimo iż w obu przypadkach forma ulicówki dwustronnie zabudowanej powstała w wyniku odmiennego procesu (rozbudowy siedliska w pierwszym przypadku i zagęszczenia zabudowy w drugim przypadku).
- Zastanawiające jest dlaczego rozdział ten zawiera jedynie opis jakościowy, bez jakiegokolwiek analizy ilościowej wyróżnionych form, mimo iż w podsumowaniu pracy pojawiają się zestawienia ilościowe – np. tabela 7 (str. 221), która zawiera dane na temat liczebności dawnych wsi józefińskich według typów rozplanowania siedlisk od poł. XIX w. do współczesności.

Treść pracy kończy rozbudowane podsumowanie, liczące ponad 7 stron tekstu, w którym Autorka odniosła się do celów pracy określonych w części wstępnej oraz przyjętych hipotez badawczych. Rozdział ten nie budzi większych zastrzeżeń, poza dwoma, o których wspomniano już w treści recenzji, tzn. pojawienie się nieprezentowanych dotąd danych ilościowych (tabela 7) oraz brak wyraźnego uzasadnienia dla pozytywnej weryfikacji hipotezy 1 (str. 221). Całość pracy uzupełniają trzy załączniki (Powierzchnie pojedynczych parcel w Königsau pod koniec XVIII w., Wykaz i struktura wsi józefińskich od końca XVIII w. do 1921 r., Przemiany rozplanowania siedlisk wsi józefińskich od poł. XIX w. do czasów współczesnych) oraz Album zdjęć z lustracji terenowej wsi józefińskich, które zawierają niezwykle bogaty materiał faktograficzny.

Podsumowując, należy docenić olbrzymi nakład pracy, rzetelność i sumienność Autorki w zbieraniu materiałów źródłowych oraz interpretacji wyników prowadzonych analiz, a także bardzo bogaty materiał graficzny, który znacząco wzbogaca treść pracy. Można zatem stwierdzić, że Doktorantka bardzo dobrze poradziła sobie z ogromnym ilościowo materiałem, odpowiednio go analizując oraz wyciągając przy tym wiele ciekawych wniosków i spostrzeżeń.

Uwagi techniczne

Praca napisana jest dobrym stylistycznie językiem, jakkolwiek zdarzają się pojedyncze błędy językowe, stylistyczne i interpunkcyjne, przez co w treści rozprawy pojawiają się zdania nielogiczne lub niejasne, jak np. *W nomenklaturze badanych osiedli wiejskich wyodrębniono następujące grupy* (str. 28), *Osiedla wiejskie założone przez Józefa II zajmowały tereny do tej pory niezasiedlone obszary polne i polany śródleśne* (str. 43), *Kult religijny można powiązać z zanikiem dawnego placu centralnego* (str. 196) czy *Zanik wsi odnotowany został przez autorkę w obwodzie lwowskim oraz w Steinfels położonym w województwie podkarpackim* (str. 213), a także uchybienia innej natury, jak np. *metoda zdjęć lotniczych* (str. 26, raczej: metoda interpretacji zdjęć lotniczych), *ruch emigracyjny* (str. 40, raczej: ruch imigracyjny), *w dolinie Wiatru* (str. 46, raczej: w dolinie Wiaru) czy *mapy topograficzne Wojskowego Instytutu Wojskowego* (str. 201, raczej: mapy topograficzne Wojskowego Instytutu Geograficznego).

Z uwag o charakterze językowym należałoby zauważyć brak konsekwencji w używaniu czasu prowadzonej narracji (w niektórych akapitach czas teraźniejszy miesza się bowiem z czasem przeszłym i to bez większego uzasadnienia językowego).

Jak już wspomniano, silną stroną pracy jest jej szata graficzna, w szczególności archiwalne plany miejscowości, fragmenty dawnych map oraz fotografie, aczkolwiek pewne kwestie wymagają poprawy lub dopracowania technicznego, a mianowicie:

- Warto byłoby ograniczyć liczbę wydzielen przyjętych dla określenia elementów graficznych w pracy (mapy, fotografie, ryciny, schematy, wykresy) do dwóch (tzn. ryciny i fotografie), zwłaszcza, że większość map zamieszczonych w rozdziale 3 to tak naprawdę ryciny (które nie posiadają cech wymaganych dla map), a mapy w rozdziale 5 to *de facto* ortofotomapy, czy też z uwagi na niewielką liczbę wyróżnionych rycin (7), schematów (4) i wykresów (3).
- Treści zawarte na mapach 1-4 można byłoby przedstawić na jednej mapie (lub ewentualnie na dwóch mapach), o jednakowej skali i wielkości stosowanych sygnatur. Warto byłoby też rozważyć zastąpienie nazw wsi na mapie numeracją. W obecnej formie, mimo rozdzielenia treści, mapy te są mało czytelne.
- Wykresy 1 i 2 powinny być uporządkowane od wartości najwyższych do najniższych, a nie w kolejności alfabetycznej. Należałoby również rozważyć zastąpienie wykresów mapami, które dostarczałyby również informację na temat zróżnicowanego rozmieszczenia wsi józefińskich.
- Treść map 99-102, 103-106 i 107-109 można byłoby przedstawić na trzech mapach i to bez większej utraty ich czytelności. Obecnie, na wspomnianych mapach brak jest legend. Z kolei na mapach 107-109 należałoby pokazać lokalizację głównych miast (tak jak na mapach 99-106), bowiem, jak wykazały analizy, odległość od nich miała wpływ na zakres przekształceń morfologicznych we wsiach józefińskich.
- Czarne obwódki na większości rycin i fotografii wydają się być niepotrzebne.

Strona formalna pracy wymaga nieznacznego dopracowania, o czym świadczą drobne uchybienia techniczne dostrzeżone w pracy, jak np.:

- brak wstępu w spisie treści;
- spis literatury powinien zaczynać się od nowej strony;
- spisy map, fotografii, rycin, tabel, schematów, wykresów czy załączników nie powinny być zamieszczone w tabeli.

W opinii Recenzenta warto byłoby także rozważyć stosowanie przypisów dolnych dla cytowań w całej pracy. Jest to zasadne w przypadku cytowań materiałów źródłowych czy map, niemniej jednak ich zastosowanie powoduje, że na wielu stronach liczba przypisów przeważa objętościowo nad zasadniczym tekstem pracy.

Wyniki i osiągnięcia

Recenzowaną dysertację należy uznać za opracowanie niezwykle wartościowe, które na trwałe wpisze się w literaturę przedmiotu. Zwłaszcza, że jest to bodajże pierwsze, tak kompleksowe opracowanie dotyczące kolonizacji józefińskiej w Galicji oraz morfogenezy i przekształceń morfologicznych wsi powstałych w jej trakcie na gruncie geografii historycznej. Co więcej, część analityczno-opisowa pracy cechuje się wysokim poziomem merytorycznym, a zgromadzony materiał faktograficzny posiada olbrzymią wartość poznawczą. Zwraca uwagę dobrze przemyślana metodologia badań oraz rygoryzm Autorki w realizacji pracy i zamierzonych celów. Stwierzeń tych nie umniejszają wspomniane wyżej uwagi, które po części mają charakter dyskusyjny lub mogą być pomocne w przygotowaniu pracy do jej późniejszej publikacji.

Za najważniejsze osiągnięcia recenzowanej dysertacji uważam:

- dobrze przemyślaną koncepcję pracy oraz sumienne przeprowadzenie złożonego badania naukowego, na potrzeby którego zastosowano szereg zróżnicowanych metod badawczych,

a także szczegółową kwerendę archiwalną i biblioteczną, co więcej, wykorzystane metody były adekwatne do podjętej tematyki i zamierzonych celów;

- znaczące poszerzenie i uporządkowanie wiedzy na temat kolonizacji józefińskiej na obszarze dawnej Galicji oraz morfogenezy i przemian morfologicznych wsi powstałych w trakcie kolonizacji;
- stworzenie typologii morfologicznej siedlisk wsi józefińskich oraz typologii przekształceń morfologicznych i stopnia zachowania wsi józefińskich.

Uwagi końcowe

Recenzowana rozprawa jest bardzo dobrze zaplanowanym i wykonanym opracowaniem omawiającym zagadnienie kolonizacji józefińskiej na obszarze dawnej Galicji. Praca posiada istotne walory poznawcze i metodologiczne. W opinii Recenzenta założone cele i jedna z hipotez badawczych zostały należycie zweryfikowane (z kolei druga z hipotez została zweryfikowana częściowo). Co więcej, koncepcja pracy została gruntownie przemyślana, a Doktorantce udało się podporządkować tok prowadzonego wywodu pod przyjęte założenia. Recenzowana dysertacja jest dziełem oryginalnym, niezwykle wartościowym i zawiera szereg nowych ustaleń o charakterze poznawczym. Silną stroną pracy jest bogaty materiał faktograficzny i z tego też względu może ona stanowić punkt wyjścia do dalszych badań nad morfologią osadnictwa wiejskiego. Bardzo wysoko oceniam olbrzymi nakład pracy Doktorantki, zarówno w sferze koncepcyjnej, jak i na kolejnych etapach realizacji pracy, co wiązało się ze skrupulatnie przeprowadzoną kwerendą archiwalną i biblioteczną, która była niezbędna do zgromadzenia materiału źródłowego, wykonaniem żmudnych analiz i właściwą interpretacją uzyskanych wyników oraz przeprowadzeniem lustracji terenowej. Recenzowana dysertacja jest dziełem, które wskazuje na bardzo dobre przygotowanie Doktorantki do prowadzenia badań naukowych.

Podsumowując, stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska pt. *Morfogeneza i przemiany rozplanowania wsi józefińskich na obszarze dawnej Galicji* napisana przez mgr Monikę Cepil pod kierunkiem prof. Marka Sobczyńskiego i dra Tomasza Figlusa, spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim w trybie Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jednolity, Dz.U. 2017, poz. 1789). Przedkładam więc wniosek o przyjęcie rozprawy i dopuszczenie mgr Moniki Cepil do publicznej obrony.

dr hab. Robert Szmytkie